

TEPAV, Mayıs ayını yoğun bir çalışma temposu ile tamamladı. Mayıs ayının öne çıkan etkinliklerinden biri, Roma'da düzenlenen Think7 Zirvesi oldu. İtalya'nın başkenti Roma'da Uluslararası Siyasal Çalışmalar Enstitüsü (ISPI) ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü (IAI) ev sahipliğinde düzenlenen "G7 Ülkeleri ve Dünya: Köprülerin Yeniden İnşası" konulu T7 (Think7) zirvesinde, TEPAV G20 Çalışmaları Merkez Direktörü Sait Akman, Küresel Ekonominin Geleceği Görev Gücü eş başkanı olarak yer aldı. Zirvede, küresel ekonominin geleceğine yönelik politika önerileri bildirgesi ele alındı.

Mayıs ayında TEPAV'ın ev sahipliğinde düzenlenen bir diğer önemli etkinlik ise "Neither Strategic, Nor Autonomous: The Tale of European and Turkish Imprudent Self Delusion" başlıklı toplantıydı. Akademisyen yazar Soli Özel, bu toplantıda stratejik özerklik kavramının Türkiye'nin dış politikasındaki rolünü tartışarak Türkiye'nin stratejik özerklik arayışının sonuçlarına ilişkin değerlendirmelerde bulundu.

"Türkiye'de Hangi İller Bölgesel Kalkınma Tuzağında?" başlıklı Değerlendirme Notu'nda, belirli illerin ekonomik ve sosyal kalkınma tuzağından çıkış yollarını incelenirken "2024 Yılı Ekonomik Görünümü" başlıklı Değerlendirme Notu'nda ise Türkiye'nin ekonomik perspektifini ele alındı.

Mayıs ayı boyunca gerçekleştirdiğimiz tüm diğer çalışmaları bültenimizde bulabilirsiniz.

TEPAV Roma'da düzenlenen Think7 Zirvesi'ne katıldı

İtalya'nın başkenti Roma'da Uluslararası Siyasal Çalışmalar Enstitüsü (ISPI) ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü (IAI) ev sahipliğinde düzenlenen "G7 Ülkeleri ve Dünya: Köprülerin Yeniden İnşası" konulu T7 (Think7) zirvesinde, TEPAV G20 Çalışmaları Merkez Direktörü Sait Akman'ın Küresel Ekonominin Geleceği Görev Gücü eş başkanı olarak yer aldığı çalışmalar ve hazırlanan politika önerileri bildirgesi ele alındı.

Yazının devamı ikinci sayfada

Türkiye ve Avrupa stratejik özerklik arayışında nerede?

Türkiye'de hangi iller bölgesel kalkınma tuzağında?

2024 Yılı Ekonomik Görünümü

TEPAV Roma'da düzenlenen Think7 Zirvesi'ne katıldı

İtalya'nın başkenti Roma'da Uluslararası Siyasal Çalışmalar Enstitüsü (ISPI) ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü (IAI) ev sahipliğinde düzenlenen "G7 Ülkeleri ve Dünya: Köprülerin Yeniden İnşası" konulu T7 (Think7) zirvesinde, TEPAV G20 Çalışmaları Merkez Direktörü Sait Akman'ın Küresel Ekonominin Geleceği Görev Gücü eş başkanı olarak yer aldığı çalışmalar ve hazırlanan politika önerileri bildirgesi ele alındı.

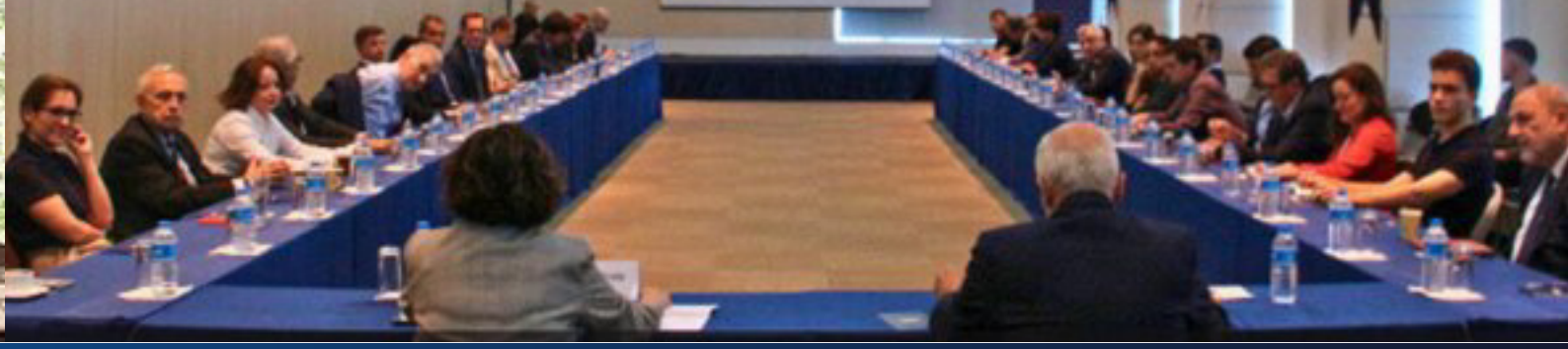
TEPAV, İtalya'nın başkenti Roma'da Uluslararası Siyasal Çalışmalar Enstitüsü (ISPI) ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü (IAI) ev sahipliğinde düzenlenen "G7 Ülkeleri ve Dünya: Köprülerin Yeniden İnşası" konulu T7 (Think7) zirvesine katıldı.

Jeopolitik gerilimler ve rekabet sonucu G7 ülkeleri ile özellikle Rusya ve Çin arasında artan gerilimler bağlamında iklim değişikliği, ticaret savaşları, teknoloji alanında gelişmeler ve kalkınmanın finansmanı konularının etkilerinin ele alındığı toplantıda T7 Sonuç Bildirgesi G7 ülke temsilcilerine sunulmak üzere İtalya Dış İşleri ve Uluslararası İşbirliği Bakanlığı yetkililerine teslim edildi.

G7 düzeninin düşünce kuruluşları ve akademi ayağını oluşturan Think7 Grubu, İtalya dönem başkanlığı sürecinde Barış, Güvenlik ve Küresel Yönetişim; Enerji, İklim ve Sürdürülebilir Kalkınma, Küresel Ekonominin Geleceği ve Daha İyi bir Gelecek için Bilim ve Dijitalleşme konulu dört ayrı Çalışma Grubu etrafında çözüm önerileri oluşturmak üzere çalışmalarını yaptı.

TEPAV G20 Çalışmaları Merkez Direktörü Sait Akman'ın Küresel Ekonominin Geleceği Görev Gücü eş başkanı olarak yer aldığı çalışmalar ve hazırlanan politika önerileri bildirgesi 13-14 Mayıs tarihlerinde Roma'da Luiss Üniversitesi'nde yapılan T7 Zirvesi toplantısında ele alındı.

[Haberin devamı için buraya tıklayın.](#)

Türkiye ve Avrupa stratejik özerklik arayışında nerede?

TEPAV'ın ev sahipliğinde düzenlenen “Neither Strategic, Nor Autonomous: The Tale of European and Turkish Imprudent Self Delusion” başlıklı toplantıda konuşan akademisyen yazar Soli Özel, stratejik özerklik kavramının son yıllarda Türkiye'nin dış politikasında önemli bir rol oynadığına dikkat çekerek “Türkiye'nin stratejik özerklik arayışının sonuçlarına ilişkin hayal kırıklıklarının incelenmesi ve AB ile Türkiye arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi önemli bir adımdır” dedi.

TEPAV tarafından düzenlenen “Neither Strategic, Nor Autonomous: The Tale of European and Turkish Imprudent Self Delusion” başlıklı toplantı 8 Mayıs 2024 tarihinde büyükelçilik temsilcileri ve akademisyenlerin katılımıyla gerçekleştirildi.

Moderatörlüğünü TEPAV AB Çalışmaları Direktörü Nilgün Arısan Eralp'in üstlendiği toplantıya konuşmacı olarak katılan akademisyen yazar Soli Özel, Türkiye ve Avrupa nezdinde stratejik özerklik kavramını ele aldı.

Emmanuel Macron'un stratejik özerklik kavramının, modern Avrupa'nın siyasi sahnesine 1998'de giriş yaptığını söyleyen Özel, “O dönemde, Fransa'nın Cumhurbaşkanı Jacques Chirac ve İngiltere'nin Başbakanı Tony Blair, St Malo'da bir araya gelerek Avrupa'nın güvenlik ve savunma konularında daha fazla özerklik kazanması gerektiği konusunda bir anlaşmaya varmışlardı. Ancak, stratejik özerklik kavramı, son yıllarda Türkiye'nin dış politikasında da önemli bir rol oynamıştır” dedi.

“Türkiye stratejik özerklik arayışında hedeflerini gerçekleştiremedi”

Son on yılda Türkiye'nin stratejik özerklik arayışının, çeşitli dönemlerde gerçekleşmeyen hedeflerle dolu olduğuna dikkat çeken Özel, “Ancak, bu hedeflerin gerçekleşmemesi, Türkiye'nin dış politikasının manevra alanını sınırlamış ve komşularıyla olan ilişkilerini etkilemiştir. Özellikle “değerli yalnızlık” kavramının, Türkiye'nin dış politikasının merkezine yerleştirilmesi ve stratejik özerklik arayışının meşrulaştırılması için kullanılması, sık sık eleştirilmiştir. Bu bağlamda, Türkiye'nin stratejik özerklik arayışıyla ilgili tartışmalar, ülkenin geçmiş dönemlerde aldığı inisiyatifler ve uluslararası ilişkilerdeki rolü üzerine derinlemesine bir analiz gerektirmektedir” diye konuştu.

[Haberin devamı için buraya tıklayın.](#)

İnsan onuru kavramı hak mı, değer mi, özgürlük mü?

TEPAV tarafından düzenlenen “Göç ve Mülteci Hukukunda İnsan Onuru Kavramı” başlıklı toplantıda, Anayasalar ve uluslararası sözleşmelerde insanlık onuru kavramının yeri ve uygulanması konusu tartışıldı.

TEPAV’ın 22 Mayıs Çarşamba günü Ankara’da düzenlediği “Göç ve Mülteci Hukukunda İnsan Onuru Kavramı” başlıklı toplantı, siyasi parti temsilcileri, STK’lar ve baro temsilcilerinin katılımıyla gerçekleşti. Moderatörlüğünü TEPAV Hukuk Çalışmaları Merkezi Direktörü Prof. Dr. Levent Gönenç’in üstlendiği toplantıya Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Dr. Neva Övünç Öztürk konuşmacı olarak katıldı.

“Türkiye’nin bitmeyen bir anayasa sorunu var”

Toplantı başlangıcında söz alan Levent Gönenç, Türkiye’nin bitmeyen bir anayasa sorunu olduğunu belirterek “1950-1960’lı yılların diliyle yeni bir anayasa yapmak mümkün değil. Dünyadaki yeni kavramları takip etmek gerekiyor. İnsan onuru kavramı da yeni dönemde daha ön planda” dedi.

“İnsan onuru kavramının içini doldurmak gerekli”

İnsan onuru kavramının içini doldurmak gerektiğini ve kavramın bir hak mı, değer mi, özgürlük mü olduğunun ortaya koyulması gerektiğinin altını çizen Neva Övünç Öztürk, insan onuru kavramının özellikle 2. Dünya Savaşı sonrasında hem uluslararası sözleşmelerde hem de anayasalarda kullanılmaya başladığını belirtti. İnsanlık onuru kavramıyla ilgili bir de istatistik paylaşan Öztürk, incelenen 193 ülkenin 162’sinin anayasasında insanlık onuru kavramına yer verildiğini söyledi. Türk anayasasında ise insan onuruna işaret eden maddeler olduğunu ancak direkt olarak kavramdan bahseden bir madde olmadığını aktaran Öztürk, bu durumun bir muğlaklık oluşturduğunun altını çizdi.

[Haberin devamı için buraya tıklayın.](#)

Türkiye’de hangi iller bölgesel kalkınma tuzaktadır?

Değerlendirme Notu / Berat Yücel

Türkiye, gelişmiş ekonomilere yakınsama hedefi doğrultusunda yaşanan yapısal dönüşümler sayesinde artan verimlilikle geçen bir yüzyıllık kalkınma dönemini geride bırakmış durumda. Türkiye’nin kentli nüfus oranı 1960’ta %32’den 2022’de %77’ye benzer bir biçimde kişi başı gayrisafi milli geliri 1967’de 460 dolardan 2022’de 10.640 dolara yükseldi (Dünya Bankası, 2024). Kentleşmenin artmasıyla paralel olarak Türkiye, 1923’te toplumun %90’ının tarımda çalıştığı bir istihdam yapısından sanayi ve hizmetlerin toplam istihdam içindeki payının %85’e yaklaştığı bir dönüşüm geçirdi (TÜİK, 2023). Günümüzde G20 üyesi olan Türkiye 2022 itibarıyla dünyanın en büyük 19.ekonomisi ve dolayısıyla kendi bölgesinin ve dünyanın önemli ekonomik merkezlerinden biri. (Dünya Bankası, 2024)

Türkiye'nin son yüzyılda yaşadığı ekonomik kalkınma, her ne kadar ülkenin genel refah düzeyini artırmış olsa da bu süreç ülke içinde bölgesel dengesizlikleri de beraberinde getirmiştir. Bu durum bölgelerin üretim potansiyelini gerçekleştirilememesine ve dolayısıyla verimlilik kaybına, gelir dağılımında adaletsizliğe ve fırsat eşitsizliğine dolayısıyla toplumsal hoşnutsuzluğa, geride kalmış ya da “üzerine yeterince düşünülmemiş” bölgelerin yatırım çekememesine, işsizliğin beslenmesine ve iş imkânlarının daha çok olduğu gelişmiş bölgelere göçlerin artmasına neden olmaktadır.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Türkiye’de çocuk yoksulluğu: Mevcut durum ve riskler

Değerlendirme Notu/ H. Ekrem Cunedioğlu, Yağmur Uzunırmak

Bir ülkede çocuk yoksulluğunun yaygın olması, yoksulluğun kısır döngüsünün kırılmadığının bir göstergesi olabileceği gibi uzun vadede verimlilik problemlerinin yaşanabileceğine de işaret eder. Yoksulluğun kısır döngüsü, basit şekilde, yoksulluğun yoksulluk doğurması ya da bir dış müdahale olmadıkça yoksulluğun kuşaklar arası aktarımı şeklinde tanımlanabilir. Döngünün yapısı ise üç aşama şeklinde özetlenebilir: 1) Yoksul hanelerde yaşayan çocukların yetersiz beslenme ve nitelikli sağlık hizmetlerine erişememe gibi kısıtlarla büyümesi, 2) düşük eğitim düzeyi ve beceri gelişimi gibi sorunları tetikler; çocuklarda yetersiz beşeri sermaye birikimi gerçekleşir ve 3) bu da çocukların yetişkinlik dönemlerinde düşük verimlilik ve dolayısıyla düşük gelir sorunuyla yüzleşmelerine neden olur. Başta eğitim politikası olmak üzere kalkınma odaklı politikaların büyük bir kısmı söz konusu kısır döngüyü kırmayı amaçlar. Bu not, çocuk yoksulluğunun düzeyi ve bölgesel boyutu ile ilgili bir değerlendirme sunduktan sonra Türkiye’de eğitimin yoksulluk döngülerini kırmadaki etkinliği üzerine bir tartışma başlatmayı amaçlamaktadır.

Notun birinci bölümünde göreceli yoksulluk ile yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında olma değişkenleri kullanılarak Türkiye’de çocuk yoksulluğunun düzeyi ve gelişimi incelenmiştir. Türkiye, bu iki değişkene göre çocuk yoksulluğunun oldukça yüksek olduğu ülkelerden biridir. Çocuk yoksulluğunun bölgesel detayda analiz edildiği ikinci bölümde yoksul çocukların sosyoekonomik açıdan az gelişmiş bölgelerde yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Üçüncü bölümde, çocukluktaki sosyoekonomik dezavantajların etkileri araştırılmış; yüksek çocuk yoksulluğu ve düşük sosyoekonomik gelişmişlik düzeyine sahip bölgelerde doğurganlık hızının da yüksek olmasının, Türkiye’nin orta-uzun vadedeki ana kalkınma sorunlarından biri olacağı değerlendirilmiştir. Dördüncü bölümde yoksulluk döngüsü ve eğitim ilişkisine odaklanılmış; eğitimdeki genel kalite düşüşü ve özel okulların yaygınlaşması gibi eğilimlerin yoksulluk döngüsünde katılık yaratma ihtimali olduğu sonucuna varılmıştır.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Nasıl bir tasarımda yapısal ve mali nitelikli tedbir önerileri düşünülebilir?

Değerlendirme Notu / H. Hakan Yılmaz

Vaziyet

Uygulanan ekonomik programın mali ayağını güçlendirmeye yönelik olmak üzere merkezi bütçe, yerel yönetimler ve sosyal güvenlik kurumlarını doğrudan kapsayan alanlara ilişkin tedbir önerileri; kısa dönemli mali tedbirler ve yapısal nitelikli tedbirler olmak üzere iki ana başlık altında çalışma kapsamında ele alınmıştır.

Mali tedbirlerin yaratacağı potansiyel tasarruf ve gelir artışları da gösterge niteliğinde olmak üzere çalışma kapsamında tahmin edilmiştir. **Bu çerçevede 2024 yılı için gösterge niteliğinde tedbir alanları sağlayacağı mali etkiyle birlikte şekilde hesaplanmıştır. Toplamda 1.045,6 milyar TL seviyesine ulaşan bir tedbir paketi büyüklüğü tahmin edilmiştir (GSYH'ye oran olarak mali tedbirler %2,54 seviyesinde çıkmaktadır). Bu tedbirlerin hayata geçirilmesi durumunda GSYH'ye oran olarak MYB açığı 2024 yılında tahmin edilen %8,3 seviyesinden %5,8 seviyesine düşmektedir.**

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

2024 Yılı Ekonomik Görünümü

Değerlendirme Notu / Burcu Aydın Özüdođru

Yerel seçim öncesi oluşan olumsuz eğilim, seçim sonrası iyileşmeye başlamıştır. Türkiye 2024 yılında Türkiye ve dünya ekonomisinde bizleri neler bekliyor? Bu yazımda izleyen aylarda, küresel jeo-ekonomik gelişmeler ve yurt içinde uygulanması beklenen ekonomi politikaları ışığında, sizlere bir yol haritası sunuyorum.

1. KÜRESEL BEKLENTİLER

- **Küresel ekonomide yumuşak iniş; orta vadede düşük büyüme**

Küresel ekonomiye ilişkin tahminler iyileşmekle beraber, tarihi yüksek seviyelere ulaşan faiz oranlarının talep ve ekonomik aktiviteyi sınırlandırması bekleniyor. IMF, 2024 Nisan ayında yayımladığı Dünya Ekonomik Görünümü raporunda, küresel ekonominin 2024 yüzde 3,1 ve 2025 yılında yüzde 3,2 civarında büyüyeceğini tahmin ediyor. Geçtiğimiz yıl bu dönemlerde IMF ve Dünya Bankasının, 2024 yılı için küresel ekonomide yüksek düzeyde senkronize resesyon riski öngördüğünü düşünürsek, bir yıl içinde başta ABD olmak üzere birçok ekonominin başarılı bir yumuşak iniş sağladığını söyleyebiliriz. Öte yandan, 2024 ve 2025 yılları için beklenen ekonomik büyüme oranlarının son 50 yıllık dönemle karşılaştırdığımızda nispeten düşük büyüme oranları olduğunu hatırlamakta fayda var. 2024-25 yıllarında devam etmesi beklenen sıkı para politikası ve finansal koşulların, yüksek kamu borcunun ve artan jeo-politik gerilimlerin küresel talep ve ticareti sınırlandırması beklenmektedir.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Yerel yönetimlerin imar konusundaki yetkileri kapsamında Belçika, Hollanda, Fransa, Avrupa Birliği ve Japonya örnekleri

Değerlendirme Notu / Ekin Keleş

İmar planı, kısaca, arazi kullanımının nasıl gerçekleşeceğine ilişkin hukuki düzenlemeleri ifade ederken Türkiye’de imar; yönetimi ve denetimi kapsamında yetki dağılımına ilişkin üzerine sıkça tartışılan bir konu olmuştur. Burada tartışılan durum, söz konusu yetkinin merkezi yönetim ya da yerel yönetimde toplanmasına ilişkin olmakla birlikte, imar yönetmeliği, özellikle, yetki dağılımı doğrultusunda Cumhuriyet tarihi boyunca değişikliğe uğramıştır. Bu noktada, yerel yönetimlerin, yani belediyelerin, imar planı kapsamında yetkilerinin genişletilmesi, 1980’lerle birlikte gerçekleşmiş ve merkezde toplanan imar planlama görevinin bir kısmı belediyelere aktarılmıştır. Bu doğrultuda imar planı,

"Belde halkının sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılamayı, sağlıklı ve güvenli bir çevre oluşturmayı, yaşam kalitesini artırmayı hedefleyen ve bu amaçla beldenin ekonomik, demografik, sosyal, kültürel, tarihsel, fiziksel özelliklerine ilişkin araştırmalara ve verilere dayalı olarak hazırlanan, kentsel yerleşme ve gelişme eğilimlerini alternatif çözümler oluşturmak suretiyle belirleyen, arazi kullanımı, koruma, kısıtlama kararları, örgütlenme ve uygulama ilkelerini içeren pafta, rapor ve notlardan oluşan belgedir." şeklinde, "Planlar Yapım Yönetmeliği ile Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik" in 3/11. Maddesinde düzenlenmiştir.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

İsrail'e yönelik ihracatın durdurulması illeri ve sektörleri nasıl etkiliyor?

TEPAV'ın hazırladığı "İsrail'e ihracatın aksaması her ili farklı etkileyecek" başlıklı değerlendirme notunda Türkiye'nin İsrail'e yönelik ihracat kararı ve söz konusu kararın ülke geneline etkileri ele alındı.

7 Ekim 2023'te Gazze'de başlayan çatışmalar ve sonrasındaki gelişmeler nedeniyle, Türkiye 9 Nisan 2024'te İsrail'e yönelik ihracatını 54 ürün grubu için kısıtladı ve 3 Mayıs 2024'te tüm ürünleri kapsayacak şekilde tamamen durdurdu. Türkiye'nin başka bir ülkeye karşı ilk ekonomik yaptırımını olan bu karar ülke genelinde farklı etkiler yaratıyor.

TEPAV Proje Yöneticisi Merve Dünder tarafından kaleme alınan değerlendirme notunda, söz konusu kararın olası etkileri, özellikle iller ve sektörler açısından incelendi.

Buna göre, 2008'de 1,9 milyar dolar olan Türkiye'nin İsrail'e ihracatı, 2022'de 6,7 milyar dolara yükselirken 2023'te %23,3 düşerek 5,2 milyar dolara geriledi. 2024'ün ilk üç ayında ise 1,1 milyar dolar olarak gerçekleşti. İhracatta İsrail'in payı 2022'de %2,9 iken 2023'te %2,2'ye düştü.

İller bazında, Siirt'in ihracatının yüzde 37,1'i İsrail'e yapılırken bunu Burdur yüzde 17,2, Bilecik yüzde 8,0 ve Çanakkale yüzde 7,3 oranlarıyla takip etti. İsrail'e ihracatın il milli geliri içindeki payı Burdur'da yüzde 2,5, Denizli'de yüzde 2,3 ve Sakarya'da yüzde 1,9 olarak gerçekleşti.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Türkiye’de enflasyon maliye politikası ilişkisi ne kadar güçlü?

Program Döneminde Kamu Harcama ve Vergilerdeki Reel Artışların Enflasyonu Etkilemesi Meselesi

Bu değerlendirme notu maliye politikası araçları ile enflasyon arasındaki ilişkinin dinamiklerine odaklanarak akademik ve uygulamalı çalışmalara katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Çalışmada ilişkiyi ölçmede kullanılan modellerden elde edilen **sonuçlar, enflasyon oranının uzun vadede özel tüketim ve katma değer vergileri de dahil olmak üzere reel dolaylı vergi gelirleri ve reel operasyonel harcamalarıyla anlamlı ve pozitif yönde ilişkili olduğunu göstermektedir.** Zaman aralığını değiştirerek yinelediğimiz tahminler, **2021'den sonra enflasyon ile kamu maliyesi araçları arasındaki ilişkilerin daha da güçlendiğine işaret etmektedir.** Bu bulgu, özellikle literatürde de görüldüğü üzere yüksek enflasyon dönemlerinde maliye politikası uygulamalarının enflasyon dinamiklerinde artan önemini ortaya koymaktadır.

Türkiye’de enflasyon, tarihsel olarak yüksek düzeylerde seyretmektedir ve ekonominin temel zorluklarından birisini oluşturmaktadır. Tüketici fiyatları enflasyonu 2006-2023 döneminde yıllık ortalama yüzde 17,46 iken, 2021-2023 döneminde ortalama yüzde 55,04'e yükselmiştir. Sonuç olarak enflasyonu düşürmek ve sürdürülebilir bir düzeye indirmek, ekonomi yönetimlerinin sürekli temel önceliklerinden biri olmuştur.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Askeri alanda yapay zeka: Düzenlemeler ve etik tartışmalar

Değerlendirme Notu / Ece Berfin Ergezer

Sıcak çatışma bölgelerinde sahneye çıkan siber saldırılar, yapay zeka ile donatılmış otonom silahlar ve dezenformasyon araçları, modern savaşların kurallarını yeniden yazıyor. Bu ileri teknoloji silahlar, stratejik üstünlük sağlamanın ötesinde, insanlığın geleceği için derin endişeler uyandırıyor. Siber saldırılar, düşman hatlarını aşarak kritik altyapılara zarar verebilirken yapay zeka entegreli otonom silahlar, insan kontrolü olmaksızın hedeflerini tespit edip etkisiz hale getirebiliyor.

Etik tartışmaların ortasında, bu yeniliklerin savaş alanlarında yarattığı dönüşüm, sadece askeri stratejileri değil, uluslararası güvenlik ve barış kavramlarını da sarsacak bir potansiyele sahip. Bu durum, teknolojinin savaş sanatını ne kadar ileri taşıdığı kadar, insanlık değerlerini ne kadar geriye götürebileceği sorusunu da gündeme getiriyor.

[Yazının devamı için buraya tıklayın.](#)

Bütçe açığı milli gelirin yüzde 8'ini aşabilir

TEPAV tarafından hazırlanan ve 2024 yılının ilk çeyreğine ilişkin verilerin değerlendirildiği Bütçe İzleme Bülteni'nin ikinci sayısında, ek tedbir alınmaması durumunda 2024 yılı bütçe açığının milli gelire oranının yüzde 6,4'ten yüzde 8,3'e çıkabileceğine dikkat çekildi.

TEPAV Bütçe İzleme Bülteni'nin ikinci sayısı yayımlandı. 2024 yılının ilk çeyreğine ilişkin veriler ışığında yapılan değerlendirmeye göre, ek tedbir alınmaması durumunda yıl sonunda bütçe açığının 783,8 milyar TL'nin üzerinde olabileceği ve 2024 yılı bütçe açığının milli gelire oranının yüzde 6,4'ten yüzde 8,3'e çıkabileceği belirtildi.

Bütçe dengesinin korunması için acil önlemler alınması gerektiği vurgulanan bültende, bütçe ödeneklerinin büyük çoğunluğunun zorunlu harcamalara ayrıldığı ve esnek harcamaların payının sınırlı olduğu kaydedilerek bu durumun, yapısal tedbirler alınmadığı sürece bütçe tedbirlerinin etkisinin sınırlandıracağı ifade edildi.

Merkez Bankası'nın geçmiş yıllarda bütçeye önemli miktarlarda kar payı aktardığı ancak buna karşın 2023 yılında Bankanın rekor seviyede zarar ettiği belirtilen bültende bu durumun bütçe gelirlerine olumsuz etki yaparak bütçe açığını artıracacağı tahmin edildi.

[Bültenin devamı için buraya tıklayın.](#)

Nisan ayında TEGE gıda enflasyon oranı aylık %2,31, sekiz aylık %50,68 düzeyinde

TEPAV Gıda Fiyat Endeksi (TEGE) Nisan 2024 verilerine göre 1-30 Nisan 2024 döneminde aylık gıda enflasyon oranı %2,31 olarak hesaplanırken en yüksek fiyat artışları dana ve kuzu eti ile kümes hayvanları etinde ölçüldü.

TEPAV Gıda Fiyat Endeksi (TEGE) Nisan 2024 verileri açıklandı. Buna göre, 1-30 Nisan 2024 döneminde aylık gıda enflasyon oranı %2,31 olarak hesaplandı. Sekiz aylık birikimli gıda enflasyonu ise TEGE'de %50,68, ÜGE-Gıda (İTO)'da %43,94, CEFIS'te %42,46 ve Türk-İş mutfak enflasyonunda %45,30 ölçüldü.

Et grubunda fiyatlar arttı

Fiyatlarında en fazla düşüş olan gıda ürünleri yumurta ve yumurta ile ilgili ürünler, taze süt ve diğer süt ürünleri oldu. Öte yandan et grubunda genele yayılan bir fiyat artışı gözlemlendi. En yüksek fiyat artışları dana ve kuzu eti ile kümes hayvanları etinde ölçüldü.

TEGE ile sekiz aylık birikimli gıda enflasyonu %50,68 hesaplanırken ÜGE-Gıda (İTO) ile %43,94, CEFIS ile %42,46, Türk-İş mutfak enflasyonu ile de %45,30 ölçüldü. TÜİK ve ENAG tarafından henüz veri açıklanmadı.

[Bültenin devamı için buraya tıklayın.](#)

Aylık Ekonomik Değerlendirme | Mayıs 2024

Ali Çufadar / Ekrem Cunedioğlu

Yerel seçimler sonrası makro-finansal göstergeler belirgin iyileşme eğilimini sürdürmektedir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB) mart ayındaki 5 puanlık faiz artırımını ve seçim sonrası Cumhurbaşkanı'nın sıkı politikaların kararlılıkla sürdürüleceğine ilişkin mesajları finansal piyasalardaki belirsizlik algısını önemli ölçüde azaltmış, yoğun yabancı sermaye girişlerini tetiklemiştir. Benzer şekilde yerel seçimler öncesinde döviz cinsi varlıklara geçen yerleşikler döviz varlıklarını azaltmaya başlamıştır. Bu çerçevede kurlarda istikrar beklentisi artmıştır.

TCMB'nin sıkı parasal duruşunun bütçe disiplini ile desteklenmesi, enflasyondaki düşüş eğilimini destekleyecektir. Sıkı para politikası henüz enflasyon eğilimini belirgin yavaşlatmasa da önümüzdeki dönemde olumlu etkilerinin daha net görülmeye başlanacağı öngörülmektedir. Son dönemde alınan bütçe önlemlerinin bu süreci kısmen destekleyeceği düşünülmektedir. Ancak mevcut önlemlerin yeterli olmayacağı, yüksek bütçe açığının olumsuz etkilerinin azaltılması için ilave bütçe önlemlerinin gerekebileceği değerlendirilmektedir.

[Bültenin devamı için buraya tıklayın.](#)

Para Politikası Değerlendirme Notu - IX | 21 Mayıs 2024

Bu değerlendirme notu TEPAV Makroekonomi Çalışma Grubu* tarafından hazırlanmıştır.

Vaziyet

Türkiye'nin Nisan 2024'te yüzde 3,18 olan aylık tüketici enflasyonu G20 ülkeleriyle kıyaslandığında yüksektir. Diğer taraftan düzeyi hala yüksek olsa da Türkiye'nin risk priminin 300 baz puanının altına gerilemesi olumludur.

Bundan önceki değerlendirme notlarımızda, uygulanmakta olan ekonomi programının -büyümeyle sürdürülebilir bir patikaya oturtmak; enflasyonu, faizleri ve risk primini düşürmek gibi- kısa vadeli amaçlarına ulaşabilmesi için çözmesi gereken iki temel sorun olduğunu altını çizmiştik.

Bunlardan ilki, cari işlemler açığından doğan finansman ihtiyacının normal kanallardan karşılanmamasıydı. Haziran-Aralık 2023 döneminde cari işlemler açığının üzerinde net finansman sağlanmışken, Ocak - Mart 2024 döneminde bu tablo bozulmuştur. Ocak ayında net sermaye çıkışı gerçekleşmiş, şubat ve mart aylarında ise finansman girişi cari işlemler açığının altında kalmıştır. Buna karşılık, yerel seçimlerden sonra swap stokunun sistemli bir biçimde azalması ve merkez bankası rezervlerindeki artış ilk bakışta belirgin bir finansman girişi olduğunu düşündürmektedir.

[Bültenin devamı için buraya tıklayın.](#)

Perakende güveni geçen ayın ve geçen yılın gerisinde kaldı

TEPAV Perakende Güven Endeksi (TEPE), nisan ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre 7,6 puanlık, bir önceki aya göre ise 2,2 puanlık azalışla -10,9 puan değerini aldı ve perakende güveni nisan ayında da negatif seyrini korudu.

TEPAV Perakende Güven Endeksi'nin (TEPE) 172. sayısı yayımlandı. Buna göre, Perakende Güven Endeksi (TEPE), Nisan ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre 7,6 puanlık, bir önceki aya göre ise 2,2 puanlık azalışla -10,9 puan değerini aldı ve perakende güveni nisan ayında da negatif seyrini korudu. TEPE değerinin yıllık değişiminde geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumuna yönelik değerlendirmelerdeki kötüleşme ve gelecek 3 aya ilişkin satış beklentisindeki düşüş etkili oldu. Diğer taraftan, mevcut stok düzeyinin normalin altında olduğu yönündeki 2,2 puanlık değişim endekse olumlu yansıdı.

Perakendecilerin geleceğe yönelik satış beklentisi geçen aya ve geçen yıla kıyasla azaldı

Önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentilerinin denge değeri Nisan 2024'te -7,6 puan oldu. Buna göre önümüzdeki 3 aya ilişkin satış beklentileri, bir önceki aya göre 5,7 puan, bir önceki yılın aynı ayına göre 12,3 puan azaldı. Nisan 2024'te TEPE anketi katılımcılarından önümüzdeki 3 ayda işlerinde iyileşme bekleyenlerin oranı yüzde 40,6'dan 36,9'a gerilerken işlerinde bir değişiklik beklemeyenlerin oranı ise yüzde 25,9'dan yüzde 29,5'e yükseldi. Katılımcıların yüzde 33,6'sı işlerinde kötüleşme beklediğini belirtti.

[Bültenin devamı için buraya tıklayın.](#)

Deprem bölgesinde istihdam kaybı sürüyor

SGK'nın açıkladığı Şubat 2024 verilerine göre, sigortalı çalışan sayısı yıllık bazda yüzde 1,5 azaldı. Deprem bölgelerindeki istihdam kayıpları ise halen telafi edilemedi.

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından 30 Nisan 2024 tarihinde açıklanan Şubat 2024 verilerine göre, sigortalı çalışan sayısı yıllık bazda yüzde 1,5 (353.710 kişi) azaldı. Aylık bazda ise yüzde 0,02 (4.672 kişi) artışla 22.807.299 kişi olarak kaydedildi.

Toplam sigortalı çalışanların yüzde 71'ini oluşturan sigortalı ücretli çalışan grubunda, yıllık bazda yüzde 3,3 (560.052 kişi) azalış gözlenirken aylık bazda yüzde 0,2 (45.824 kişi) artış gerçekleşti. Esnaf-çiftçi grubunda ise yıllık yüzde 5,5 azalış dikkat çekiyor. Esnaf sayısında yüzde 4,6 (117.450 kişi), çiftçi sayısında ise yüzde 5,8 (28.074 kişi) azalma meydana geldi. Aylık olarak esnaf sayısında yüzde 1,2, çiftçi sayısında yüzde 1,5 oranında düşüş yaşandı. Kamu sektöründe sigortalı çalışan sayısı yıllık yüzde 11,5 artarken, aylık yüzde 0,1 (5.109 kişi) azaldı.

Ana sektörlerde istihdam daralması sürüyor

İnşaat dışındaki ana sektörlerde istihdam daralma eğilimini koruyor. Şubat ayı itibarıyla imalat sektöründe yüzde 7,5, toptan ve perakende ticaret sektöründe ise yüzde 3,5 daralma kaydedildi. Buna karşın inşaat sektöründe güçlü istihdam görünümü yüzde 12,3'lük yıllık artışla devam ediyor. Hizmet sektörlerinde ise kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlikte yüzde 15,9, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerinde yüzde 12,6, eğitim faaliyetlerinde ise yüzde 3,7 yıllık istihdam azalışları yaşandı. Gayrimenkul faaliyetlerindeki daralma, Ocak-Şubat ayında da yüzde 10,6 seviyesinde sürdü.

[Bültenin devamı için buraya tıklayın.](#)

Nisan ayı enflasyonu ve TCMB'nin oyun planı

Burcu Aydın Özüdođru

[Buraya Tıklayın](#)

TCMB Enflasyon Tahminini Neden Artırdı?

Burcu Aydın Özüdođru

[Buraya Tıklayın](#)

Mali Disiplin Ne Zaman Başlayacak?

Burcu Aydın Özüdođru

[Buraya Tıklayın](#)

Faiz sabit kaldı; ama likidite azaldı

Burcu Aydın Özüdođru

[Buraya Tıklayın](#)

Eğitim şart

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Stopaj kararı erken oldu

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Enflasyonla mücadele için niyet olmayınca - III

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Hedef tahmin olunca, tahmin nasıl değiştirilsin?

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Bütçe açığı için küçük bir adım da niyet olarak büyük bir adım mı?

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

2021'deki tasarruf paketinin benzerine neden ihtiyaç duyuldu?

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Enflasyonda en kötünün geride kalmasına az kaldı

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Faiz ne zaman düşürülecek?

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Ekonomik güvenlik

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Sabır lütfen

Fatih Özatay

[Buraya Tıklayın](#)

Bu milli eğitim ile teknolojik değişim bizi kasıp kavurur

Güven Sak

[Buraya Tıklayın](#)

Siz hiç SKDM maliyetine baktınız mı?

Güven Sak

[Buraya Tıklayın](#)

TEPAV, Ankara'da faaliyet gösteren kar amacı gütmeyen bir düşünce kuruluşudur.